

Eindrapport

VELDINVENTARISATIE STEENUILEN EN HUIS- MUSSEN HELLENBEEKSTRAAT 2 TE ELBURG

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

VELDINVENTARISATIE STEENUILEN EN HUIS- MUSSEN HELLENBEEKSTRAAT 2 TE ELBURG

rapportnr. 2015.2017

mei 2016

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2016.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

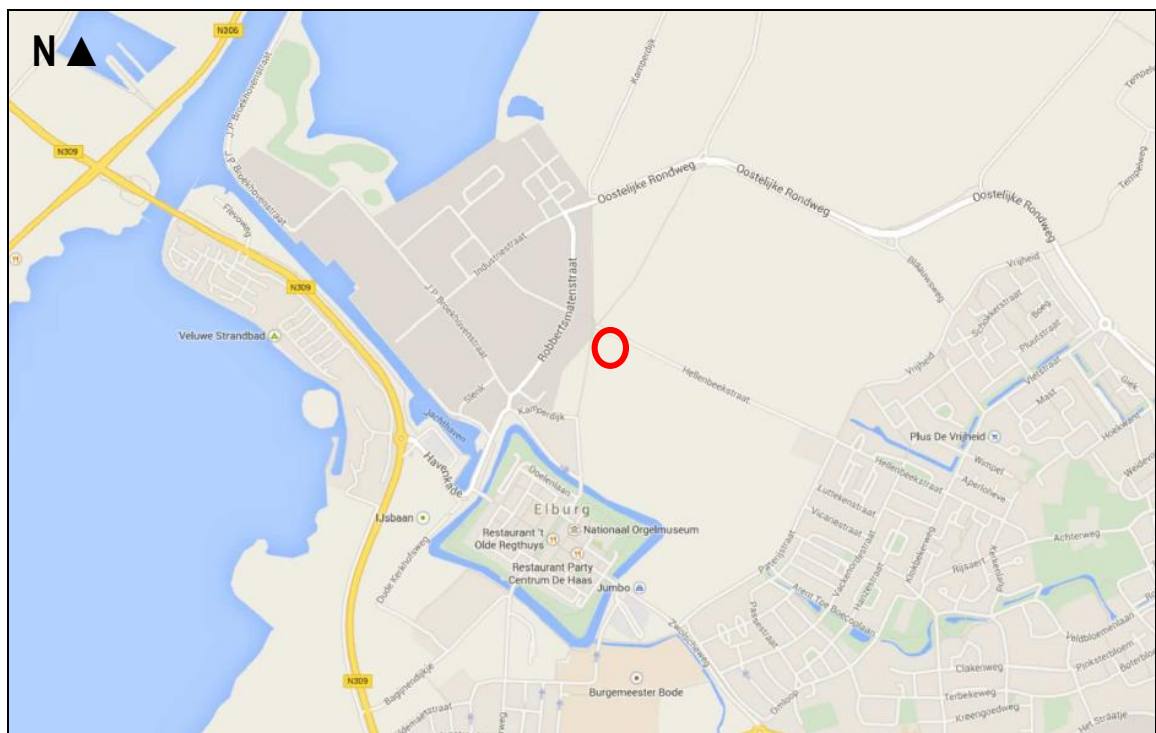
INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED.....	2
1.3 DE PLANNEN.....	2
1.4 OPBOUW RAPPORT	3
 2 ECOLOGIE.....	 4
2.1 STEENUIL	4
2.2 HUISMUS	4
 3 METHODE.....	 6
 4 RESULTAAT	 7
4.1 STEENUIL	7
4.2 HUISMUS	7
 5 CONCLUSIE	 8
 GERAADPLEEGDE LITERATUUR	 9

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de sloop van alle opstallen en de nieuwbouw van een zorgboerderij aan de Hellenbeekstraat 2 te Elburg (zie figuur 1 voor de ligging). Op basis van verkennend onderzoek is bepaald dat het plangebied mogelijk van waarde is voor de steenuil en de huismus die door de plannen negatief kunnen worden beïnvloed (Adviesbureau Mertens, 2015). Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen gevraagd om het voorkomen, de verspreiding en het eventuele terreingebruik van de steenuil en de huismus inzichtelijk te maken. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van een veldinventarisatie naar deze soorten.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied aan de Hellenbeekstraat 2 te Elburg.

1.2 Het plangebied

Het plangebied bestaat uit voormalige agrarische gronden met een boerderij met bijbehorende schuren. Ten tijde van onderhavig onderzoek was alleen de woonboerderij in gebruik.

1.3 De plannen

De plannen zijn sinds het verkennend onderzoek niet gewijzigd. Voor een omschrijving van de plannen wordt dan ook verwezen naar het verkennend onderzoek (Adviesbureau Mertens, 2015).

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de ecologie van steenuil en de huismus (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethoden (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van steenuil en huismus en het eventuele terreingebruik (hoofdstuk 4).
- De conclusie over de betekenis van het plangebied voor de steenuil en huismus (hoofdstuk 5).

In Bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gehanteerde begrippen. Gelet op het feit dat onderhavig onderzoek een aanvulling is op het verkennend onderzoek, kan onderhavige rapportage daarvan niet los worden gelezen (Adviesbureau Mertens, 2015).

2 ECOLOGIE

2.1 Steenuil

De dwerg onder de uilen heeft zich altijd dicht bij de mensen gewaagd en geniet, ondanks zijn geringe grootte, reeds eeuwenlang veel belangstelling. Zelfs de godin der wijsheid van het oude Griekenland koos de steenuil als metgezel, waardoor hij, als symbool der wijsheid, geschiedenis maakte. De steenuil is slechts zo groot als een merel. De bovenzijde is donkerbruin en bezet met witte vlekken. De staart is bruin met vier tot vijf witte dwarsbanden. De onderzijde is witachtig met donkere, langwerpige vlekken, welke het dichtst voorkomen op het bovenste gedeelte van de borst. Er bestaan geen verschillen in verenkleed tussen mannetjes en wijfjes. De opvallend grote ogen zijn fel citroengeel, de snavel grijsgeel en de poten witachtig bevederd. Steenuilen vliegen meestal laag over de grond in een golvende, spechtachtige vlucht. Hierbij valt op dat zij vrij korte afgeronde vleugels hebben. Het gewicht van de steenuil ligt meestal tussen 170 en 240 g.

Wij zouden de steenuil ook wel loopuil kunnen noemen, want geen van onze uilen is zo regelmatig op de grond waar te nemen. Steenuiltjes lopen, hoogopgericht kijkend soms, actief te zoeken naar wormen, insecten of andere zich op de bodem bevindende prooien. Daarnaast jagen zij veel vanaf een uitkijkpost, zoals een bosuil. Soms ook 'bidden' zij boven de vegetatie, zoals een torenvalk, echter nooit lang. Geen van onze inheemse uilen eet zo veel insecten als de steenuil. Het kwantificeren van het aandeel insecten in de totale biomassa geconsumeerde prooien is een moeilijke zaak. Over het algemeen kan echter worden gesteld dat, op basis van aangevoerde prooien bij een nest, een aanzienlijk deel uit ongewervelde dieren bestaat. Het betreft vooral insecten, insectenlarven en wormen. Het menu is echter over het algemeen zeer gevarieerd. Het kleine steenuiltje kan ook opvallend grote prooien aan. De nestplaatskeuze van de steenuil is zeer gevarieerd. Oude gebouwen, muren, ruïnes, hoogstamboomgaarden en hopen hout bieden nestmogelijkheden in de vorm van spleten, hollen of nissen. Steenuil kunnen rond deze plaatsen zonnend worden aangetroffen maar zijn het eenvoudigst waar te nemen in het zeer vroege voorjaar als zij roepen. Op zulke plaatsen vallen steenuilen jaarrond aan te treffen als gevolg van het feit dat de steenuil een typische standvogel is. Deze eigenschap en de eis aan een kleinschalig (agrarisch) landschap resulteren in het feit dat deze uil is bedreigd volgens de Rode lijst van bedreigde diersoorten.

2.2 Huismus

De huismus is een standvogel die jaarrond in een gebied verblijft. Mussen zijn sociale vogels en leven dan ook in groepen. De hele dag onderhouden ze sociale contacten door voortdurend te tjilpen. In de directe nabijheid van de nestplaats zoeken huismussen hun voedsel, dat voornamelijk uit bessen en zaden bestaat, op de grond. Daarbij hippen ze op een karakteristieke manier, als een stuitende pingpongbal, in het rond. Huismussen stellen prijs op een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder. Het nest wordt gemaakt in holten van bomen, in nestkasten, onder dakpannen en in gaten en kieren van gebouwen. Het slordige nest bestaat uit takjes, stro, veertjes en (honden- en katten)haren.

De stand van de huismus is in de afgelopen twintig jaar meer dan gehalveerd. Ook in omliggende landen gaat het aantal huismussen achteruit. Op grond hiervan is de soort geplaatst op de Rode lijst van bedreigde diersoorten (LNV, 2009). De oorzaken zijn waarschijnlijk divers. Vermoedelijk speelt de afname van met kruiden begroeide overhoekjes en braaklandjes een rol. Daarin komen insecten voor die de mussen voor hun jongen nodig hebben. Vooral in binnensteden is er nog weinig braakland over en de

afstand van de binnensteden tot zulke terreinen aan de rand van steden wordt steeds groter door groeiende steden. Misschien speelt ook de renovatie van oude steden een rol doordat het moeilijker wordt om nesten te maken in de nieuwe daken. Daarnaast worden de predatie door huiskatten en sperwers als oorzaken van de achteruitgang genoemd.

3 METHODE

Ten behoeve van de inventarisatie van de steenuil en huismus zijn drie inventarisatieronden uitgevoerd op 18 februari, 13 maart en 11 mei 2016. Steenuilen kunnen worden geïnventariseerd als zij actief zijn. Met name de roep is hierbij bepalend bij de inventarisatie. Steenuilen roepen doorgaans achtereenvolgens in het vroege voorjaar. Dit roepen werd gedurende drie avond inventarisatiemomenten gestimuleerd door het afspelen van geluiden waarop de uilen doorgaans terugroepen. De methode sluit aan bij de methode zoals door het bevoegd gezag beschreven (RVO, 2014). Voorafgaand aan de inventarisatie van steenuilen zijn huismussen geïnventariseerd. Daartoe is gezocht naar territoriaal gedrag en invliegende mussen in de bebouwing.

4 RESULTAAT

4.1 Steenuil

Gedurende onderhavig onderzoek is de steenuil kortstandig vastgesteld ten zuiden van de boerderij (zie figuur 2). In de schuur werden daarnaast enkele sporen aangetroffen die overwegend oud zijn. Verder ten noorden van de boerderij werden meerdere keren uilen waargenomen. Op grond hiervan kan worden gesteld dat de uil niet structureel verblijft en gebruik maakt van de boerderij.

Figuur 2. Waarnemingen van steenuilen gedurende onderhavig onderzoek.

4.2 Huismus

Huismus is niet aangetroffen. Wel werden meerdere keren ringmussen aangetroffen. Van deze soort zijn de nestlocaties niet jaarond beschermd.

5 CONCLUSIE

Er is het voornemen voor de sloop van alle opstallen en de nieuwbouw van een zorgboerderij aan de Hellenbeekstraat 2 te Elburg. Op grond hiervan is een gericht veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde steenuilen en de huismus.

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat het gebied sporadisch wordt gebruikt door steenuil en dat de huismus ontbreekt. Het ontbreekt aan vaste rust- en verblijfplaatsen. Aangeraden wordt om in de nieuwbouw één of enkele nestkasten voor steenuil te integreren (in de schuur). Gedurende en na realisatie van de plannen kan de uil blijven leven in het gebied. Effecten op de uil worden derhalve uitgesloten. Huismus is niet vastgesteld. Wel komen er vogels voor die algemeen voorkomen in Nederland. In verband met het voorkomen van deze algemene vogels is het van belang om op een manier te werken dat nesten en eieren van vogels niet worden beïnvloedt.

Op grond van bovenstaande analyse worden effecten op steenuilen en huismussen uitgesloten; de realisatie en uitvoering van het plan is niet in strijd met het gestelde binnen de Flora- en faunawet.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Adviesbureau Mertens, 2015. Quick scan Flora- en faunawet Hellenbeekstraat 2 te Elburg. Wageningen, 1-12.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2009. Besluit Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Steenuil (versie 2.0).
- RVO, 2014. Soortenstandaard Huismus (versie 2.0).

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601